

Urzędownik Urzędowy

powiatu Chodzieskiego.

Wychodzi w środę i sobotę. Przedpłata miesięczna wynosi 2800 mk. bez odnośnienia do domu. Cena ogłoszeń: jednołamowy wiersz petytowy lub jego miejsce na stronie sześciolamowej 300 mk. Reklamy: jednołamowy wiersz petytowy lub jego miejsce na stronie trzyłamowej 600 mk.

Redaktor odpowiedzialny: Starestwo Chodzież

Drukiem i nakładem drukarni: F. Spektorek,

— Telefon nr. 81 —

Nr. 27.

Chodzież, sobota 5 maja 1923.

70 rocznik.

Część urzędowa.

Zaprawianie nasion zbóż przeciw głowni i śnieci.

Na łanach dojrzewającej pszenicy, owsa i jęczmienia trafiają się kłosa, z których sypie się z pomiędzy plew czarny pył. Po dojrzewaniu zboża sterczą na takim polu gołe osady kłosów, bez ziarn i bez plew, wyglądające, jakby je kto w ogniu opalił.

Choroba, która powoduje przemianę mączystego ziarna na czarny luźny pył, nazywa się głownią pyłkową

Jeśli czarna masa, zamknięta w plewkach, nie wysypuje się z kłosów na polu, lecz utrzymuje się w nich aż do żniwa i dopiero po rozkruszeniu takich ziarn podczas młocki rozsypuje się dookoła, brudząc inne ziarna, mamy wtedy inny gatunek głowni, mianowicie głownię zwartą. Występuje ona na jęczmieniu i na owsie.

Pszenica, szczególnie ozima, podlega podobnej chorobie, zwanej śniecią cuchnącą. Przy śnieci ziarna są również wypełnione ciemnobrunatną masą, z początku mazistą, po wysuszeniu zaś kruchą i rozsypującą się podczas młocki na proszek. Masa ta cuchnie śledziem.

Ziarno, porażone głownią i śniecią, jest brudne, mąka z takiego ziarna ciemna; udziela się jej przytem wstrętny zapach śledziowy i smak gorzki.

Wreszcie i żyto podlega także głowni, która jednak nie niszczy całego kłosa, lecz powoduje pęknięcie podłużne górnej części źdźbła, liści, a nieraz i plew. Z pęknięć tych wysypuje się lotny czarny pył. Kłosa na źdźbłach porażonych albo wcale ziarn nie tworzą, albo też dają sam pośląd.

Głownia i śnieć na zbożach, zwane w niektórych okolicach także murzem albo murzonką, są u nas bardzo pospolite i powodują nieraz zmniejszenie plonu o 30% a nawet o 50%. Kraj nasz traci wskutek tego corocznie miliony centnarów ziarna zbożowego.

Jeśli użyć na zasiew ziarno, zanieczyszczone pyłkiem głowni albo śnieci, to można być pewnym, że choroba pojawi się znowu. Od pyłku tego zarażają się młode kielki, a grzybek chorobotwórczy, skryty w głębi tkanek rośliny, rośnie wraz z nią, aż dopiero w chwili kłoszenia wychodzi znów na jaw.

Przy głowni pyłkowej na pszenicy i na jęczmieniu zarażenie następuje jeszcze wcześniej; pyłek głowni, roznoszony wiatrem, pada na kłosa w okresie kwitnienia, dostaje się na znamiona kwiatów i do młodego ziarenka, które odtąd nosi w sobie zarodek przyszłej choroby.

Aby się ustrzedz od głowni i śnieci na zbożach dbać należy o to, aby ziarno siewne było czyste, t. j.

żeby nie miało na sobie pyłku głowni i śnieci, ani też nie było porażone grzybkim wewnątrz. Jedynym na to środkiem jest zaprawianie nasion zbóż przed siewem.

Sposoby zaprawiania nasion zbóż.

Do wypróbowanych zapraw należą:

1. 0,1% roztwór formaliny, który otrzymuje się przez rozcieńczenie formaliny kupnej 30%-wej albo 40%-wej wodą w stosunku 1 część formaliny na 300 części wody (przy 30%-wej) lub 1 cz. formaliny na 400 cz. wody (przy 40%-wej). W płynie tym moczy się ziarno przez 15 do 30 minut, po czym należy je zaraz płasko rozrzucić i przesuszyć.

Zamiast zanurzać ziarno w płynie można je polać na kupie z konewki ogrodowej, często przytem przerabiając szuflą, aby cała ilość zmaczała się równomiernie. Zmoczono ziarno należy przykryć workami i pozostawić tak przez 2—3 godzin, po czym płasko rozrzucić i szybko wysuszyć.

Przy polewaniu liczy się 100 litrów zaprawy na 10 ctn. metr. ziarna, t. j. 1 kg. formaliny, z którego mieć można 300 albo 400 lit. płynu, wystarczy do zaprawienia 30 albo 40 ctn. metr. nasienia.

Przy pogrążaniu ziarna do płynu w otwartych koszach, obszytych wewnątrz płótnem, albo w workach, luźno związanych, doliczyć trzeba do tego pojemność kadzi albo beczki, w której odbywa się zaprawianie.

Jeśli nasienie jest bardzo silnie zanieczyszczone, np. jeśli pszenica zawiera całe ziarna śnieciowate, to nasienie takie należy przy zaprawianiu wsypać do kadzi z płynem, dobrze rozmieszać, ażeby ziarna śnieciowate wypłynęły na wierzch, odzierać je z powierzchni, a ziarno zaprawione rozrzucić i wysuszyć.

Siać należy zaraz po przesuszeniu nasienia.

Ziarno zaprawione, a niezużyte na zasiew, można zemleć na mąkę albo spaść inwentarzem.

2. Roztwór siarczanu miedzi albo sinego kamienia: stosuje się albo roztwór 0,5%-towy, w którym nasienie moczyć trzeba przez 10-14 godz., albo roztwór 1%-wy, w którym ziarno moczy się przez 3-4 minut.

Ziarno zaprawione powinno być zaraz rozrzucone dla przesuszenia. Rozpuszczanie siarczanu miedzi i zaprawianie odbywać się musi w naczyniach drewnianych lub w kamiennych nie w żelaznych.

Przy dłuższym moczeniu w siarczanie miedzi część nasion traci siłę kiełkowania i dlatego radzą powiększyć wtedy wysiew o 10-20%.

Ziarno zaprawionego nie można mleć na mąkę ani spaść

3. Ciepła woda stosuje się szczególnie przeciwko głowni pyłkowej jęczmienia i pszenicy t. j. w tych

wypadkach, gdy ziarno porażone jest grzybkami wewnątrz. Nasienie moczy się najpierw przez 5 godzin w wodzie przy temperaturze ok. 20°C., gdy zaś napęcznieje, zanurza się pszenicę na 10 min. do wody, ogrzanej do 52-54°C., jęczmień zaś na 15 min. do wody, ogrzanej 50-52°C., utrzymując temperaturę przez dolewanie wody ciepłej, poczem należy ziarno zaraz rozrzucić płasko dla ostudzenia i często szuflując szybko wysuszyć.

Uwaga. Nie zapomnieć o dezynfekcji worków, przeznaczonych na niesienie zaprawione, a także siewników.

Formalinę 30%-wą i 40%-wą we fiaskach po 1 kg. i siarczan miedzi dostarcza Wydział Choroób Roślin Państwowego Instytutu Naukowe-Rolniczego w Bydgoszczy.

Powyższe podaje do wiadomości.
Chodzież, dnia 27. 4. 1923 r.
(—) Starosta.

Nazwiska

osób wyprowadzających się do Niemiec

Emma Grienke z rodz.	Zacharyn.
Karól Melz	Smilowe, rolnik.
Anna Abraham	Krystynka
Dr. Maks Güttner z rodz.	Chodzież, lekarz.

Chodzież, dnia 2-go maja 1923 r.
Starosta. Dr. Jerzykowski.

Na mocy art. 19. ustęp II. ustawy o obowiązkowe ubezpieczeniu na wypadek choroby z dnia 19. maja 1920 (Dz. Ust. Nr. 44 str. 723 poz. 272) Okręgowy Urząd Ubezpieczeń ustanawia na obwody Województwa Poznańskiego i Pomorskiego następujące wartości świadczeń w naturze celem obliczenia zarobku członków Kas chorych i przydzielenia ich do poszczególnych grup zarobkowych:

100 kg. pszenicy	190 000	mk.
100 kg. żyta	120 000	"
100 kg. jęczmienia	100 000	"
100 kg. owsa	120 000	"
100 kg. grochu pełnego	130 000	"
50 kg. ziemniaków	5 000	"
50 kg. siana	25 000	"
1 kg. kaszy jęczmiennej	2 000	"
1 kg. soli	1 600	"
1 kg. masła	20 000	"
1 liter słodkiego mleka	1 200	"
1 liter kwaśnego mleka lub maślanki	600	"
jaja kurze 1 sztuka	250	"
1 kg. mąki pszennej	3 800	"
1 kg. mąki żytniej	2 000	"
1 kg. mięsa	10 000	"
użytek 1 morgi roli	180 000	"
użytek z 1 zagonu mierzwionego		
i uprawionego w ilości 30 pretów na		
kapustę	40 000	"
użytek z 1 zagonu mierzwionego w ilo-		
ści 30 pretów na ziemniaki	40 000	"
pasza i pastwisko dla 1 krowy rocznie	250 000	"
1 tucznik żywej wagi za centnar	500 000	"
pasza i pastwisko dla 1 kozy rocznie	50 000	"
gęś polna	40 000	"
kaczka	20 000	"
inny drób za sztukę	12 000	"

opał:

metr kubiczny drzewa z zwózką	60 000	"
1 centnar torfu	4 000	"
1 centnar węgla	15 000	"

mieszkanie:

dla żonatego robotnika lub pracow-		
nika fachowego rocznie (na wsi)	15 000	"
dla żonatego robotnika lub pracow-		
nika fachowego rocznie (w mieście)	75 000	"

Obwieszczenie.

Ponieważ zaszedł wypadek że stojące nad jeziorem ratajskim drzewa były przez paszące się tam kozy z kory poobgryzane i uległy zniszczeniu, zakazuje się niniejszem paszenia luzem kóz nad wymienionem jeziorem.

Winni niezastosowania się do powyższego pociągnięci będą do surowego ukarania oraz do zwrotu kosztów wyrządzonej szkody.

Chodzież, dnia 2 maja 1923 r.

Urząd Policyjny,
Kowalski, burmistrz.

Obwieszczenie.

Obwieszczenie z dnia 27. 7. 1922 r. w sprawie zgłaszania stowarzyszeń politycznych do Urzędu Policyjnego niniejszem się znosi.

Natomiast obowiązkowi zgłaszaniu się podlegają wszelkie stowarzyszenia polityczne w myśl § 3 ustawy stowarzyszeniowej z dnia 19. 4. 1908 r. (R. G. Bl. nr. 18) Wszelkie zmiany w zarządzie oraz statutu należy w przeciągu 14 dni po zmianie do Urzędu Policyjnego donieść.

Chodzież, dnia 2. 5. 1923 r.

Urząd policyjny.
Kowalski.

dla żonatego urzędnika fachowego		
(na wsi)	30 000	"
dla żonatego urzędnika fachowego		
(w mieście)	100 000	"

Całkowite utrzymanie własnego mieszkania, opłać i oświetlenia.

a) Dla grupy I. do której należą:

Pomocnicy aptekaszczy i handlowi, urzędnicy gospodarzy i przemysłowi wermi-strze, technicy nauczyciele i wychowawcy, nauczycielki, towarzyski, reprezentantki, gospodynie, szefowie kuchni i t. p. osoby
dziennie . . . . . 6 000 "

b) Dla grupy II. do której należą:

Pomocnicy procederowi, pisarze i elewi gospodarzy, czeladnicy pomocnicy handlowe, pomocnicy gastronomiczni, kucharze, uczniowie aptekarscy i handlowi, szoferzy, pielęgniarze i pielęgnarki, panienki do dzieci, bony itp. osoby
dziennie . . . . . 5 000 "

c) Dla grupy III. do której należą:

Robotnicy, uczniowie procederowi, kelnerki, słudzy męscy i żeńscy, stróże domowi obojga płci, kucharki, praczki, szwaczki i prasowaczki
dziennie . . . . . 4 000 "

z powyższych kwot uchodzi jako wartość wolnego mieszkania z ogrzewaniem i oświetleniem.

d) Wartość szczegółowa utrzymania posługaczek, praczek i prasowaczek i t. p. osób wynosi:

Pierwsze śniadanie	400	mk.
drugie	500	"
obiad	1 200	"
podwieczorek	500	"
kelcja	600	"

Ustalone pod a, b, c i d wartości podwyższa się dla miast do 20 000 mieszkańców o 25% a w miastach ponad 20 000 mieszkańców o 50%.

Powyższe ustanowienie obowiązuje od dnia 1 maja 1923 r.

Okręgowy Urząd Ubezpieczeń
(—) Barański dyrektor.

Powyższe rozporządzenie podaje do wiadomości.
Powiatowa Kasa Chorych na powiat Chodzieski
(—) Dankowski Budnowski
Przewodniczący Dyrektor